

Tetřev honzlovec, pŕrko a roboti

Dlouho se mělo za to, že z ptačího rodu tetřev (*Tetrao*) jsou známy pouze čtyři druhy: tetřívek obecný, tetřívek kavkazský, tetřev hlušec a tetřev černozubý. V roce 1973 byl však v českých zemích, konkrétně ve středních Čechách, objeven zcela nový tetřeví druh, a to tetřev honzlovec (*Tetrao honzlii*),

který se hrdě zařadil po bok do té doby nejznámějšího tetřeva hlušce (*Tetrao urogallus*).

Ve skutečnosti je to jinak. Ale kdo z nás se nedal napálit? Přiznám se, že jsem si dlouhou dobu opravdu myslel, že nějací tetřevi honzlovci skutečně existují. Proč by ne, když jsou tetřevi hlušci? Obě jména jsou tak trochu podivná.

Tetřevi honzlovci vznikli v důsledku špatně odposlechnutých slov v jedné písničky ve filmu *Noc na Karlštejně*, který měl premiéru v roce 1973. V duetu Waldemara Matušky a Miloše Kopeckého o pošetilostech lásky slyšíme tato slova: „Kdypak tetřevi honzlovci prohrají? Když tokají? No ano, ano, když tokají!“ Takto to asi slyšel každý z nás. A jen málokomu došlo, že Matuška s Kopeckým ve skutečnosti zpívali: „Kdypak tetřevi hon s lovci prohrají...“ Ejhle, tetřev honzlovec byl na světě. A dnes má i heslo na *Necyklopedii*.

Odborně se té záměně slov a významů v důsledku neúmyslného přeslechnutí říká *Mondegreen*. V angličtině totiž posluchači v jedné skotské baladě slyší *They have slain the Earl of Moray and Lady Mondegreen* (Stáli hraběte z Moray a lady Mondegreen) místo *They have slain the Earl of Moray, and laid him on the green* (Stáli hraběte z Moray a uložili jej na pažit).

Špatným odposlechnutím lidové písničky vzniklo například vlastní jméno Měkoň („Už *mně* koně vyvádějí“) a v naší

národní hymně se najednou objevil jakýsi horolezec *Boriš*, který *umí po skalínách*. Rovněž v rakousko-uherské císařské hymně „Zachovej nám Hospodine“ se chybným odposlechem ocitla záhadná postava občana Čehony: zpívá se tam totiž „*Čeho* nabył občan pilný, toho nám Bůh zachovej“. A název knihy Ireny Douskové *Hrdý Budžes* (která je plná různých Mondegreenů) vychází z „chybně“ odposlechnutého verše Stanislava Kostky Neumana „A hrdý *bud*, žes vytrval...“ Z obdobného soudku je i krásná knížka (nejen) pro děti Ivana Vyskočila *Malý Alenáš*.

Na podobném principu je založen i starý vtip o pánovi, který se v Praze v Ječné ulici zoufale rozhlíží a poptává se po Leninovi, neboť někde zaslechl, že „Lenin je věčný“. A v „aktualizované“ verzi Erbenovy *Polednice* nepřichází táta domů „z roboty“, ale „s roboty“, které si zřejmě bere proti polednici jako posilu.

Asi nejčastějším českým Mondegreenem je ale „to pŕko za tolar“, protože takto to v písničce „Já do lesa nepojedu“ slyší podle mých zkušeností každé malé dítě a pak se rodičů ptá, co že je to *pŕko* zač.

Inu, dětská roztomilá neznalost, řekneme si. Jaké však bylo mé překvapení, když jsem si nedávno listoval ve slovníčku šumavských nářečí a zjistil jsem, že na Šumavě slovo *pŕko* ve významu *topŕko* skutečně existuje!